

Wyrok z dnia 2 września 2003 r.

I PK 290/02

Przepis art. 5 ustawy z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi (Dz.U. Nr 26, poz. 306 ze zm.) ma charakter ściśle bezwzględnie obowiązujący i poza przewidzianymi w nim wyjątkami, dopuszcza przyznanie pracownikowi jedynie wynagrodzenia miesięcznego. Dostosowanie treści stosunku pracy do warunków określonych w tej normie prawnej nie wymaga wypowiedzenia zmieniającego.

Przewodniczący SSN Teresa Flemming-Kulesza, Sędziowie SN: Krystyna Bednarczyk, Zbigniew Hajn (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 2 września 2003 r. sprawy z powództwa Anny D. przeciwko Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego w O. o wynagrodzenie, na skutek kasacji powódki od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Olsztynie z dnia 22 stycznia 2002 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e n i e

Powódka Anna D. wniosła o zasądzenie od Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego w O. kwoty 14.439, 60 zł. tytułem należnego dodatku stażowego i dodatku funkcyjnego z ustawowymi odsetkami od kwoty 1.604, 40 zł. od pierwszego dnia każdego miesiąca następującego od lipca 2000 r. do marca 2001 r. oraz zasądzenie kosztów zastępstwa prawnego. W uzasadnieniu pozwu podała, że 31 sierpnia 1998 r. została zatrudniona u pozwanej na stanowisku dyrektora na podstawie powołania. Pismem z 29 sierpnia 2000 r. ustalono jej nową stawkę wynagrodzenia miesięcznego (zasadniczego) z mocą obowiązującą od 1 czerwca 2000 r. Od tego czasu (od 1 czerwca 2000 r.) zaprzestano wypłacać jej wskazane w pozwie dodatki. Pracodawca nie dokonał jednak wypowiedzenia warunków pracy i płacy, czym naruszył art. 42 k.p.

Sąd Rejonowy w Olsztynie wyrokiem z 24 października 2001 r. [...] powództwo oddalił. Sąd ten ustalił, że powódka była zatrudniona w Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego w O. w okresie od 2 stycznia 1996 r. do 11 października 1998 r. na stanowisku asystenta - lekarza zespołów wyjazdowych w pełnym wymiarze czasu pracy na czas nieokreślony. Od 12 października 1998 r. do 30 grudnia 1998 r. pełniła obowiązki dyrektora. Jej wynagrodzenie, dotychczas określone według XIII kategorii zaszeregowania - 1.060 zł wraz z dodatkiem stażowym w wysokości 18%, zostało podwyższone do wynagrodzenia obliczonego według XXI kategorii zaszeregowania - 1.100 zł wraz z 45% dodatkiem funkcyjnym i dodatkiem za wysługę lat. Dnia 30 października 1998 r. wynagrodzenie powódki uległo zmianie. Kategoria zaszeregowania została podniesiona do XXII, a dodatek funkcyjny do 50% wynagrodzenia zasadniczego wraz z dodatkiem za wysługę lat. Jej wynagrodzenie miesięczne w tym okresie wynosiło 3.948 zł. Powódka otrzymywała również premię. Aktem powołania z 31 grudnia 1998 r. Wojewoda O. powołał powódkę na stanowisko dyrektora pozwanego zakładu. Warunki jej wynagrodzenia pozostały bez zmian. Dnia 29 sierpnia 2000 r. Marszałek Województwa W.-M. - działając na podstawie uchwały Zarządu Województwa z 21 sierpnia 2000 r. - ustalił z mocą od 1 czerwca 2000 r. jej wynagrodzenie na 4021 zł. Kwota ta była wyższa od wynagrodzenia powódki przed zmianą. Powódka została poinformowana przez pracowników pozwanej, że nie będzie jej wypłacany dodatek funkcyjny ani dodatek stażowy, gdyż Wojewoda ustalił jedno wynagrodzenie obejmujące wszystkie dotychczasowe składniki. Powódka w czasie trwania stosunku pracy nie dochodziła wypłaty dodatków. Dnia 13 listopada 2000 r. Marszałek Województwa W.-M. (działając na podstawie uchwały Zarządu Województwa) odwołał powódkę ze stanowiska dyrektora, informując ją jednocześnie, że jest to równoznaczne z wypowiedzeniem stosunku pracy, upływającym 28 lutego 2001 r.

Sąd Rejonowy stwierdził w szczególności, że ustawa z 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi posługuje się pojęciem „wynagrodzenie miesięczne” i nie przesądza, jakie składniki wynagrodzenia powinien otrzymywać pracownik. Ustala ona jedynie, że maksymalna wysokość wynagrodzenia miesięcznego nie może - w przypadku powódki - przekraczać czterokrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia (art. 8). Pojęcie „wynagrodzenie miesięczne” nie jest równoznaczne z pojęciem „wynagrodzenie zasadnicze”, którego ustawa nie używa. Od momentu, gdy powódka została zatrudniona na podstawie powołania Marszałek Województwa miał prawo do ustalania wysokości jej wy-

grodzienia. Skoro zatem nie wskazał on w oświadczeniu z 29 sierpnia 2000 r., że powódka ma prawo do dodatków, to nie może ona ich żądać, tym bardziej, że wynagrodzenie po zmianie nie zostało obniżone, lecz uległo podwyższeniu. Do powódki nie stosuje się przepisów o wypowiedaniu warunków pracy lub płacy (art. 42 k.p.) ponieważ naruszałoby to istotę powołania.

W apelacji od powyższego wyroku powódka wносиła o zmianę wyroku i zasądzenie na jej rzecz dochodzonych należności. W uzasadnieniu podniosła, że do dnia otrzymania oświadczenia woli z 29 sierpnia 2000 r. jej wynagrodzenie składało się z wynagrodzenia zasadniczego oraz z dwóch dodatków. Pozwany pracodawca określił składniki tego wynagrodzenia jako wynagrodzenie miesięczne i dodatki do niego. W oświadczeniu z 29 sierpnia 2000 r. zmieniono tylko jeden składnik wynagrodzenia. Nie złożono jej natomiast oświadczenia woli o pozbawieniu jej dodatków funkcyjnego i za wysługę lat.

Wyrokiem z 22 stycznia 2002 r. Sąd Okręgowy w Olsztynie oddalił apelację. Sąd ten stwierdził, że ustawa 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi nie wskazuje, czy wynagrodzenie miesięczne, o którym stanowi jej art. 8, musi być określone w postaci jednej kwoty obejmującej wszelkie dodatki, czy też może być wynagrodzeniem wieloskładnikowym. Istotne jest, by nie przekroczyło ono ustalonego pułapu. Wskazuje na to wyraźnie art. 5 tej ustawy, zgodnie z którym osobom nią objętym przysługuje wyłącznie wynagrodzenie miesięczne. Uzupełnieniem tego uregulowania jest art. 7 wymienionej ustawy, zgodnie z którym osobom objętym jej zakresem nie przysługuje prowizja z zysku, nagroda z zakładowego funduszu nagród oraz roszczenie z tytułu udziału w zysku lub nadwyżce bilansowej. Natomiast art. 11 powyższej ustawy zawiera katalog świadczeń z tytułu zatrudnienia, w tym: bytowe, socjalne, komunikacyjne i ubezpieczenia majątkowe, a także osobowe oraz określa ich maksymalną wysokość. Świadczenia te zgodnie z art. 5 ust. 2 ustawy mogą być przyznane pracownikom określonej kategorii. Uregulowania te jednoznacznie wskazują, że celem ustawy jest chęć wyeliminowania wygórowanych, a przez to niesprawiedliwych i nieproporcjonalnych wynagrodzeń osób zatrudnionych w szeroko pojętym sektorze publicznym. Biorąc pod uwagę te okoliczności, a szczególnie cel ustawy, Sąd Okręgowy stwierdził, że wynagrodzenie miesięczne powódki zostało ustalone w postaci jednoskładnikowej. Wysokość jej wynagrodzenia, po przyjęciu przez Zarząd Województwa W.-M. uchwały ustalającej jego wysokość na poziomie wyższym niż suma dotychczasowych jego składników,

jednoznacznie wskazuje, że intencją Marszałka Województwa nie było utrzymanie wynagrodzenia w postaci wieloskładnikowej. Przyjęcie poglądu zaprezentowanego w apelacji, że oświadczenie woli z 29 sierpnia 2000 r. zmieniało tylko jeden składnik wynagrodzenia, prowadziłoby do obejścia przepisów ustawy, co jest niedopuszczalne.

W kasacji powódka zaskarżyła w całości wyrok Sądu Okręgowego i zarzuciła mu naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 233 § 1 w związku z art. 391 § 1 k.p.c., poprzez błędną ocenę dowodów polegającą na przyjęciu, że jej wynagrodzenie składało się z wynagrodzenia miesięcznego, podczas gdy składało się ono z wynagrodzenia miesięcznego oraz dodatków stażowego i funkcyjnego, a także art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c., poprzez nieustosunkowanie się w uzasadnieniu orzeczenia do zarzutów dotyczących ustalenia, że powódka otrzymywała wynagrodzenie miesięczne wraz z wymienionymi dodatkami, a nie wynagrodzenie zasadnicze z tymi dodatkami. Ponadto powódka zarzuciła naruszenie prawa materialnego, tj. art. 29 § 1 i 42 § 1 i 2 k.p. w związku z art. 69 i 70 k.p. poprzez niewłaściwe zastosowanie, polegające na przyjęciu, że pozwany mógł jednostronnie zmienić składniki wynagrodzenia powódki, pozbawiając ją dodatku funkcyjnego i stażowego; art. 65 k.c. w związku z art. 300 k.p., poprzez błędną wykładnię oświadczenia woli pozwanego, w piśmie z 24 sierpnia 1999 r., polegającą na przyjęciu, że składnikiem wynagrodzenia powódki było wynagrodzenie zasadnicze a nie miesięczne, a także art. 8 ustawy z 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi, poprzez niewłaściwe zastosowanie, polegające na przyjęciu, że wynagrodzenie powódki określono zgodnie z tym przepisem w postaci jednoskładnikowej. W związku z tym skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania, ewentualnie o uchylenie wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi.

W uzasadnieniu skarżąca wskazała, że Sąd Okręgowy uzasadniając wyrok skoncentrował się na wykładni art. 8 ustawy z 3 marca 2000 r. całkowicie pomijając zarzuty powódki dotyczące treści jej stosunku pracy. W szczególności Sąd pominął zarzut, że 24 sierpnia 1999 r. wynagrodzenie powódki zostało przez Zarząd Województwa W.-M. ustalone w następujący sposób: wynagrodzenie miesięczne: 2.820,00 zł. Bezsporne jest, iż powódka oprócz wynagrodzenia miesięcznego otrzymywała dodatki stażowy i funkcyjny. Sąd Okręgowy nie odniósł się do zarzutów

apelacji. Nie stwierdził, dlaczego są one niezasadne. Uzasadnienie Sądu Okręgowego sprowadza się właściwie do analizy przepisów ustawy z 3 marca 2000 r. Sąd ten dokonał błędnej interpretacji art. 8 tej ustawy wywodząc, że pozwany mógł ustalić wynagrodzenie jako jednoskładnikowe. Stanowisko to jest sprzeczne z poglądami Sądu Najwyższego zawartymi w uchwale z dnia 22 listopada 2001 r., III ZP 23/01, w której Sąd Najwyższy stwierdził, że „warunki wynagrodzenia za pracę kierownika (dyrektora) samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej, powoływanego na stanowisko przez zarząd województwa, kształtują postanowienia regulaminu wynagrodzenia obowiązującego w tym zakładzie, jeżeli nie jest objęty ponadzakładowymi przepisami płacowymi”. Tym samym błędne jest stanowisko Sądu Okręgowego, że możliwa była zmiana wynagrodzenia powódki z trzyskładnikowego na jednoskładnikowe. W konsekwencji Sąd Okręgowy naruszył art. 65 k.c. w związku z art. 300 k.p., ponieważ oświadczenie woli Marszałka Województwa W.-M. z dnia 29 sierpnia 2000 r., który ustalił powódce wynagrodzenie miesięczne w wysokości 4.021 zł, należało interpretować łącznie z oświadczeniem z 24 sierpnia 1999 r. Oznacza to, że powódce zmieniono tylko jeden ze składników wynagrodzenia (wynagrodzenie miesięczne), natomiast bez zmian pozostały inne składniki (dodatek stażowy i funkcyjny) występujące w systemie wynagradzania obowiązującym u pozwanego. Tak ustalone wynagrodzenie wraz z dodatkiem funkcyjnym i stażowym nie przekracza maksymalnej wysokości określonej w art. 8 pkt 2 ustawy z 3 marca 2000 r. Zdaniem skarżącego, niezrozumiałe zatem jest twierdzenie Sądu Okręgowego, że przyjęcie poglądu zaprezentowanego w apelacji, iż oświadczenie woli z 29 sierpnia 2000 r. zmieniło tylko jeden składnik wynagrodzenia, prowadziłoby do obejścia przepisów ustawy. Takie działanie Marszałka Województwa było bowiem całkowicie zasadne i nie prowadziło do obejścia ustawy z 3 marca 2000 r. Naruszenie art. 29 § 1 i 42 § 1 k.p. skarżąca uzasadnia tym, że jej zdaniem jednostronne pozbawienie pracownika zatrudnionego w ramach powołania niektórych składników wynagrodzenia jest dopuszczalne jedynie za zgodą pracownika lub przy odpowiednim zastosowaniu art. 42 § 1 i 2 k.p.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja opiera się na tezie, że wynagrodzenie miesięczne, o którym - między innymi - stanowi art. 8 ustawy z 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi, może mieć charakter wieloskładnikowy, o ile nie

przekracza maksymalnej wysokości określonej w art. 8 pkt 2 tej ustawy. Skoro zatem wynagrodzenie powódki przed zmianą wynagrodzenia (dostosowującą je do wymagań ustawy z 3 marca 2000 r.), dokonaną w oświadczeniu Marszałka z 29 sierpnia 2000 r., składało się z kilku składników, tj. „wynagrodzenia miesięcznego” oraz dodatku stażowego i funkcyjnego, a w oświadczeniu tym określono jedynie wynagrodzenie miesięczne, to zmieniono tylko jeden składnik wynagrodzenia, a inne wskazane dodatki, pozostały bez zmian. Dokonanie przez Marszałka tak rozumianej zmiany wynagrodzenia powódki było zatem całkowicie zasadne. W związku z tym postawiono w kasacji zarzut naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 8 ustawy z 3 marca 2000 r. oraz art. 65 k.c. w związku z art. 300 k.p. Równocześnie skarżący zarzuca wyrokowi Sądu Okręgowego naruszenie art. 29 § 1 i 42 § 1 i 2 w związku z art. 69 i 70 k.p., przez przyjęcie, że pozwany mógł jednostronnie zmienić składniki wynagrodzenia powódki, pozbawiając ją dodatków. Powyższe zarzuty pozostają ze sobą w sprzeczności. Pierwszy opiera się na założeniu, że w oświadczeniu z 29 sierpnia 2000 r. nastąpiła zmiana wynagrodzenia na korzyść powódki, a więc zmiana nie wymagająca wypowiedzenia zmieniającego, a sąd Okręgowy dokonał błędnej wykładni tego oświadczenia. Według zarzutu drugiego pozwany jednostronnie zmienił wynagrodzenie na niekorzyść powódki, pozbawiając ją spornych dodatków, czym naruszył przepisy Kodeksu pracy o wypowiedzeniu zmieniającym, a Sąd bezpodstawnie przyjął, że zmiana ta była możliwa bez dokonania wypowiedzenia zmieniającego.

Jak wynika z przyjętych przez Sąd Okręgowy ustaleń zmiana wynagrodzenia powódki nastąpiła w związku z dostosowaniem jej wynagrodzenia do wymagań określonych w ustawie z 3 marca 2000 r. Łączna kwota wynagrodzenia po zmianie była wyższa niż przed zmianą. Powódka została poinformowana, że nie będzie jej wypłacany dodatek funkcyjny ani dodatek stażowy, gdyż ustalono jedno wynagrodzenie obejmujące wszystkie dotychczasowe składniki. Zgodnie z art. 5 ust. 1 wyżej wymienionej ustawy osobom zajmującym określone w niej stanowiska kierownicze w sferze publicznej przysługuje wyłącznie wynagrodzenie miesięczne. Wyjątki od tej zasady ustala sama ustawa wskazując w art. 5 ust. 2 i 3, że niektórym kategoriom osób mogą być także przyznane świadczenia dodatkowe lub nagroda roczna, a innym tylko nagroda roczna. W świetle wskazanych przepisów trafne jest zatem ustalenie Sądu Okręgowego, że wynagrodzenie miesięczne powódki zostało ustalone w postaci jednoskładnikowej. Wynika to stąd, że Marszałek Województwa, jako podmiot działający w imieniu pracodawcy, określając wynagrodzenie na gruncie ustawy z 3

marca 2000 r., użył zawartego w jej art. 5 i 8 zwrotu „wynagrodzenie miesięczne”, a powódka została równocześnie powiadomiona, czemu nie przeczy, że wynagrodzenie to w sensie faktycznym objęło dotychczasowe składniki. Nie można też zakładać, że dodatki stażowy i funkcyjny, składające się przed zmianą na jej wynagrodzenie, mogły jej przysługiwać, jako świadczenia dodatkowe w rozumieniu art. 11 rozważanej ustawy. Należy bowiem zauważyć, że kwestionowane wynagrodzenie powódki zostało ustalone 29 sierpnia 2000 r., natomiast art. 11 wszedł w życie 1 stycznia 2001 r. (art. 30), a przyznanie świadczeń dodatkowych zależało także od wydania rozporządzenia wykonawczego, wydanego dopiero 21 stycznia 2003 r. (Dz.U. Nr 14, poz. 139). Ponadto świadczenia dodatkowe w rozumieniu ustawy nie obejmują dodatków stażowego i funkcyjnego, co wynika z jej art. 11 i znalazło potwierdzenie w treści wymienionego rozporządzenia. Nietrafna jest także argumentacja odwołująca się do użycia pojęcia „wynagrodzenie miesięczne” zarówno w oświadczeniu woli z 29 sierpnia 2000 r., jak i w piśmie z 24 sierpnia 1999 r., co ma wskazywać, iż oświadczenie z 29 sierpnia 2000 r. zmieniło tylko część wynagrodzenia objętą nazwą „wynagrodzenie miesięczne” w piśmie z 24 sierpnia 1999 r. Po pierwsze, jak wyżej wskazano, z ustaleń faktycznych dokonanych w sprawie wynika, że dodatki zostały faktycznie uwzględnione w tak określonym wynagrodzeniu. Po drugie, składając oświadczenie z 29 sierpnia 2000 r. Marszałek Województwa był związany ustawą z 3 marca 2000 r. i mógł przyznać powódce wyłącznie wynagrodzenie miesięczne, co uczynił. Po trzecie, powódka sama przyznała w apelacji, że „w rzeczywistości pod pojęciem wynagrodzenia miesięcznego kryło się wynagrodzenie zasadnicze, od którego wypłacane były sporne dodatki”. Świadczy o tym, jak kontynuuje w apelacji, treść oświadczenia woli z dnia 15 października 1999 r., w którym ustalono wysokość dodatku funkcyjnego powódki na „20% wynagrodzenia zasadniczego.”. Błędne jest także odwołanie się skarżącej do uchwały Sądu Najwyższego z 22 listopada 2001 r., III ZP 23/01 (OSNAPiUS 2002 nr 6, poz. 135), chociażby z tego względu, że zawarte w niej poglądy, dotyczące kształtowania warunków wynagrodzenia za pracę kierownika (dyrektora) samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej, odnoszą się do stanu prawnego sprzed wejścia w życie ustawy z 3 marca 2000 r. Z przedstawionych powodów zarzuty naruszenia przez zaskarżone orzeczenie Sądu Okręgowego art. 8 ustawy z 3 marca 2003 r. oraz art. 65 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p. są bezpodstawne.

Nietrafny jest także zarzut naruszenia art. 29 § 1 i 42 § 1 i 2 k.p. w związku z art. 69 i 70 k.p. Artykuł 5 ustawy z 3 marca 2003 r. ma charakter ściśle bezwzględnie obowiązujący i - poza przewidzianymi w nim wyjątkami - dopuszcza przyznanie pracownikowi jedynie wynagrodzenia miesięcznego. Dostosowanie treści stosunku pracy do wymagań wynikających z norm prawnych o takim charakterze nie wymaga wypowiedzenia zmieniającego. Z tego względu zmiana wynagrodzenia powódki, polegająca na tym, że dotychczasowe wynagrodzenie wieloskładnikowe obejmujące między innymi dodatek stażowy i funkcyjny, zostało zastąpione jednoskładnikowym wynagrodzeniem miesięcznym bez zmniejszenia wysokości wynagrodzenia, nie wymagała wypowiedzenia zmieniającego. Na marginesie można też wskazać, że dopuszczalność stosowania wypowiedzenia zmieniającego do stosunku pracy z powołania jest przedmiotem kontrowersji. Wobec powyższych ustaleń rozważanie tej kwestii nie jest jednak konieczne.

Ma natomiast rację skarżący zarzucając Sądowi Okręgowemu naruszenie art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c., polegające na nierozważeniu argumentacji powódki opartej na treści pisma z 24 sierpnia 1999, w którym Zarząd Województwa W.-M. ustalił wynagrodzenie powódki w okresie poprzedzającym zmianę tego wynagrodzenia w drodze oświadczeniu woli Marszałka tego województwa, zawartym w piśmie z 29 sierpnia 2000 r. W świetle powyższych rozważań Sądu Najwyższego, naruszenie to nie mogło mieć jednak istotnego wpływu na wynik sprawy i w związku z tym nie stanowi podstawy usprawiedliwiającej uwzględnienie kasacji (art. 393¹³ § 1 w związku z art. 393¹ pkt 2 k.p.c.).

Z powyższych względów Sąd Najwyższy, stosownie do art. 393¹² k.p.c., orzekł jak w sentencji.

=====